

Membran på gula fläcken

Patientinformation

Vad är "Membran på gula fläcken"?

Gula fläcken (makula) är den centrala delen av näthinnan (retina) som svarar för synskärpan. Det är med gula fläcken man kan läsa och se fina detaljer samt färger. Ibland bildas utan känd anledning ett membran, liknande en ärrvävnad, framför gula fläcken. Membranet skrumprar vilket leder till att näthinnan blir veckig. Synen blir då ofta suddig och deformerad. Namnet "macular pucker" kommer från engelskan och betyder skrynkling av gula fläcken. Membranet kan även benämnas på flera andra sätt, till exempel epiretinalt membran, premakulär fibros eller cellofanmakulopati.

Hur vanligt är macular pucker

Ögonsjukdomen uppkommer vanligen hos personer över 50 år och är inte ärftlig. Sjukdomen är inte särskilt vanlig.

Orsak till macular pucker

Det finns inget känt samband mellan macular pucker och annan sjukdom, det vill säga den har inte med hjärt- kärlsjukdom, diabetes, högt blodtryck eller andra sjukdomar att göra. Den finns inte heller något känt samband med läkemedel. Man tror att sjukdomen kan uppkomma av två anledningar:

1. I samband med glaskroppsavlossning.

Då glaskroppen åldras blir den alltmer vätskefylld och släpper så småningom från väggen. Detta är en normal företeelse, men ibland kan den åldrande förändringen i glaskroppen ge upphov till en läkningsprocess så att ett ärrmembran bildas.

2. Tillståndet ses ibland vid andra ögonsjukdomar som **näthinneavlossning**, inflammation i ögats bakre kammare samt diabetes. Även efter skador och andra ögonoperationer kan macular pucker uppträda.

Symtom vid macular pucker

Symtomen kan variera. Synskärpan blir ofta sämre och det kan bli svårt att läsa och se fina detaljer. Ibland ses en dimmig fläck där man riktar blicken (i fixationspunkten). Många patienter upplever ett "krokigt" seende, där raka linjer upplevs krokiga och störande. Ibland upplevs bilden för det sjuka ögat något större eller något mindre än bilden i det friska ögat. "Krokseendet" kan ibland störa synen även på det friska ögat.

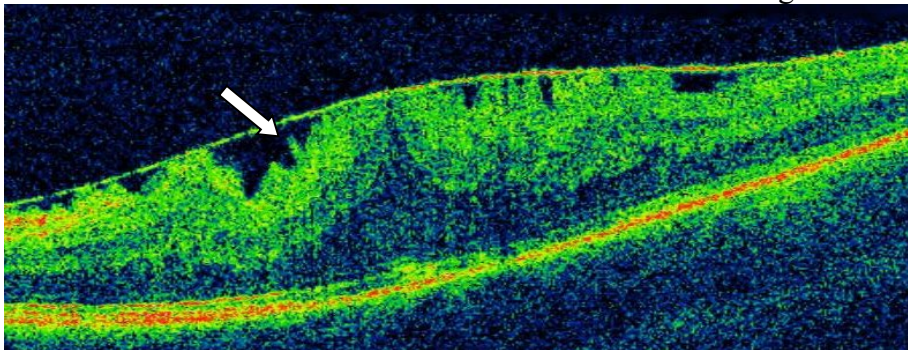
Kan man bli blind av macular pucker?

Nej, man blir inte blind. Sjukdomen kan dock ge starkt nedsatt synskärpa och om synen är nedsatt av annan anledning på det andra ögat kan det bli svårt att läsa och se fina detaljer. Förmågan att orientera sig i rummet och klara sig själv påverkas dock aldrig.

Hur konstateras sjukdomen?

För att ställa rätt diagnos måste undersökaren vara en van ögonläkare med erfarenhet av att undersöka ögats näthinna. Vid undersökningen kontrolleras synskärpan och läsförmågan med glasögon och trycket i ögonen mäts. Ögondroppar ges i ögat för att vidga pupillen. Ögat undersöks med mikroskop för att bedöma gula fläcken. En smal skarp ljusstrimma riktas mot ögat. En undersökningsmetod kallad OCT (optical coherence tomography) som är en speciell typ av ögonbottenkamera används för att säkerställa diagnosen och dokumentera förändringarna i gula fläcken.

Här nedanför ses en sådan OCT bild med ett membran intill gula fläcken (Se pil)

Sjukdomens förlopp

I tidiga stadier av sjukdomen avvaktar man förloppet och patienterna får gå på kontroller. Oftast drabbas bara ena ögat. Tillståndet leder oftast endast till måttliga besvär som man efter en tid vänjer sig vid. Då behövs ingen operation. Om däremot tillståndet ger upphov till bildstörningar i dagligt liv exempelvis bilkörning är operation att rekommendera.

Behandling

Vid de vanligaste formerna av macular pucker kan man i många fall få läkning med en ögonoperation. Däremot finns det ingen medicinsk behandling. Ögonoperationen måste utföras av en van ögonkirurg. Den kan göras i lokalbedövning eller under narkos och tar ungefär en halv till en timme. Glaskroppen och membranet runt gula fläcken löses från näthinnan med fina pincetter.

I samband med operationen fylls ögat med vätska eller luft/gas som ersätter den borttagna glaskroppen. Inom något dygn ersätts vätskan automatiskt av ögats egenproducerade kammarvatten.

Resultat

Macular pucker läker i 90-95 procent av fallen med en operation (sjukdomen återkommer mycket sällan). Synskärpan kan då förbättras. En del patienter upplever att färger upplevs bättre och att raka linjer som tidigare var krökta återigen är raka. Man kan däremot sällan förvänta sig att helt få tillbaka den syn man hade innan sjukdomen inträffade.

Är operationen förenad med komplikationer?

I ett fåtal fall kan det uppkomma hål i näthinnan och näthinneavlossning. Det är viktigt att göra kontroll efter operationen och behandla eventuella hål med laser för att förhindra näthinneavlossning. Gasfyllnad av ögat kan krävas i dessa fall. Gasen suggs upp av ögat och försvinner efter 4 – 6 veckor och då kan resultatet utläsas. Så länge man har gas kvar i ögat ser man inte särskilt bra.

Nästan alla patienter som opereras för macular pucker får så småningom en grumlad lins (gråstarr) vanligen inom ett halvt till ett år på det behandlade ögat. Därför behöver man numera vanligtvis göra en gråstarrsoperation, antingen före operationen eller efter.

Undvik bad i badkar, sjö eller bassäng 2 veckor efter operationen för att minska risken för infektion inuti det nyopererade ögat. Att duscha går bra, men använd alltid ren handduk eller servett när du torkar nära ögat.